

Samen Doordenken

Goede gesprekken bij prentenboeken

Uit de praktijk: interview met
Kees Broekhof

Iedereen die werkt met het jonge kind weet wat voorlezen oplevert voor de (taal)ontwikkeling van kinderen. Prentenboeken bieden een schat aan mogelijkheden voor ontwikkelingsgerichte activiteiten. Een van de mogelijkheden is 'samen doordenken' over vragen die met het verhaal te maken hebben.

Expertisepunt VHJK interviewt Kees Broekhof, senior adviseur en trainer bij Sardes, over het voeren van denkgesprekken met jonge kinderen.

De aanpak samen doordenken is gebaseerd op het werk van prof. Kathy Sylva, onderzoeker aan Oxford University. Sylva onderzoekt ontwikkelingsstimulering bij jonge kinderen. Uit haar onderzoek blijkt dat waar effectief wordt gewerkt met jonge kinderen, de gesprekken tussen volwassene en kind langer duren en een meer open karakter hebben dan de gebruikelijke interactie. Het zijn gesprekken die verder gaan dan een enkele vraag en antwoord, die er toe leiden dat kinderen gaan nadenken.

Kees: 'Een gesprek tussen een pm'er of kleuterleerkracht en een kind duurt vaak niet langer dan een beurtwisseling. *Welke kleur is dit? Rood.* Goed zo. Met dit soort vragen controleer je of een kind de kleur kent, maar het kind leert er niets van.' In een

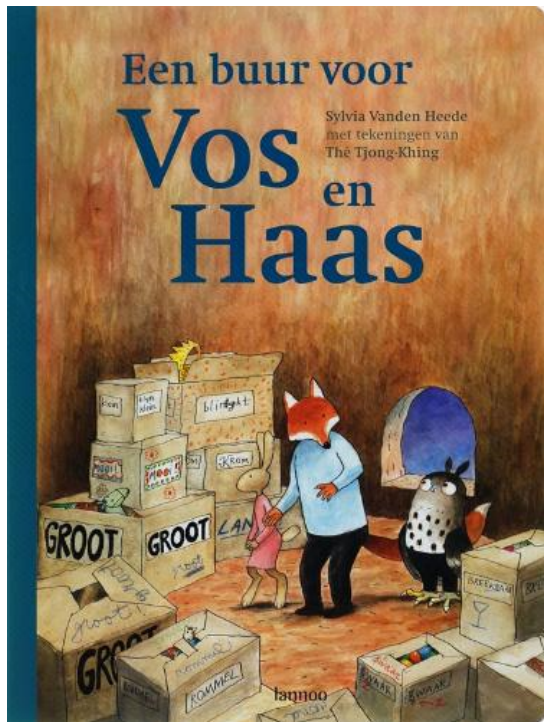
gesprek waarbij je samen doordenkt, stel je vragen waar een kind echt over na kan denken. Bijvoorbeeld door naar een oplossing te zoeken of samen te ontdekken. Kees: **'Waar pm'ers of leerkrachten samen doordenken met de kinderen, nemen de resultaten toe. Kinderen presteren beter op de taaltoetsen.'**

Hoe maak je gebruik van prentenboeken bij samen doordenken?

Samen doordenken pas je toe in verschillende situaties, bijvoorbeeld spel, ontdekactiviteiten en voorlezen. 'Prentenboeken lenen zich heel goed voor denkvragen, door de context van het verhaal en het rijke taalgebruik' legt Kees uit. 'Prentenboeken met een echte verhaallijn lenen zich er het best voor. Een verhaal waarbij een probleem wordt opgelost bijvoorbeeld, want dit nodigt uit tot nadenken over oplossingen. Een vraag als *Waarom kijkt Balotje verdrietig?* nodigt kinderen uit verbanden te leggen binnen het verhaal en met hun eigen ervaringen. **Je kunt samen doordenken bij prentenboeken ook inzetten voor het aanleren van nieuwe woorden.** Woordenschatinstructie is soms vrij mechanisch, terwijl samen doordenken leidt tot diepgaander begrip.

Kansen voor woordenschat

In *Een buur voor Vos en Haas*, staan op de prenten verhuisdozen met het woord **breekbaar** erop.

Iets dat breekbaar is gaat kapot als het op de grond valt, het valt in stukken uit elkaar. Bijvoorbeeld een glas is breekbaar.

Door samen door te denken oefenen kinderen met het begrip 'breekbaar' en controleer jij of ze het goed begrijpen.

Wat zou er in de verhuisdoos van uil zitten, wat breekbaar is?

Dan gaan kinderen nadenken: wat is breekbaar, wat past er in de doos?

Mag je dan als leerkracht kritisch zijn op het antwoord? 'Ja, dat mag.' legt Kees uit. 'Stel, een kind antwoordt: een raam.' Dan zeg je niet *nee*, dat kan niet maar stel je een vervolgvraag: *Denk je dat uil een raam meeverhuist? Zo praat je samen verder, en denk je samen door.*

Wat zijn de succesfactoren voor een effectief denkgesprek?

De gesprekken zijn het sterkst als je deze één-op-één voert. Samen doordenken is ook mogelijk in tweetallen of in een kleine kring, maar de opbrengst neemt af. Kees: 'Het gaat erom dat jij en het kind met oprechte interesse deelnemen aan het gesprek. De effectiviteit van samen doordenken neemt af als de groep groter wordt.'

'Ik adviseer een pm'er of leerkracht tijdens een denkgesprek alle andere doelen los te laten. Het gaat echt om de aandacht voor het gesprek met het kind.' Geeft een kind een ander antwoord dan je had verwacht? **Volg het kind, en laat je verrassen door waar het gesprek heen gaat.**

Wat levert samen doordenken op voor het jonge kind?

Kees: 'Ik zie hoe pm'ers en leerkrachten hun gedrag aanpassen. **Zij vertellen zelf dat ze kinderen horen praten die anders stil zijn, van wie ze dit niet verwacht hadden.** Daaruit blijkt maar weer dat we kinderen vaak onderschatten. Van kinderen die niet zo taalvaardig zijn, verwachten we vaak ook minder. Maar een kind dat nog niet zo goed kan praten, kan soms wel goed denken.'

Samen doordenken is niet alleen relevant voor jonge kinderen. Dit kan altijd, met alle kinderen. Het zijn vragen die diepgang en authenticiteit geven aan de gesprekken in de klas en kan bijvoorbeeld ook worden ingezet bij begrijpend lezen en de zaakvakken. Kees: **'Ik denk dat het werken met denkvragen een gedeeltelijke oplossing is voor de motivatieproblemen die we bij veel leerlingen zien.** Kinderen ervaren op school vaak de verplichting het gewenste antwoord te geven, het antwoord dat de leerkracht wil horen. Geef kinderen de ruimte om samen met jou te praten over een interessant vraagstuk. Een

authentiek gesprek waarbij een kind de interesse van de leerkracht voelt is erg motiverend voor kinderen.'

Waarom werkt deze aanpak?

Kees: Wat ik zo goed vind is dat **samen doordenken is gebaseerd op onderzoek naar het gedrag van pm'ers, niet naar een interventie of methode.** Hier is uit gedestilleerd

waar het goed gaat, en wat er dan gebeurt. Dit zijn de beste praktijkvoorbeelden, die wij proberen te systematiseren en doelbewust toe te passen. Het mooiste is als de pm'ers hier al mee beginnen en de leerkrachten het overnemen. Dan hebben de kinderen er het meest aan.